

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra informačních technologií



Teze diplomové práce

Informační systémy ve veřejné správě

Daniel Macháček

© 2020 ČZU v Praze

Informační systémy ve veřejné správě

Abstrakt:

Diplomová práce je tematicky zaměřena na využívání informačních systémů ve veřejné správě. Cílem práce je identifikovat, respektive charakterizovat a analyzovat informační systémy pro konkrétní vybraný sektor státní správy. Hlavním cílem je analýza využití informačních systémů v resortu justice České republiky prostřednictvím příkladu Krajského soudu v Praze za účelem zhodnocení očekávaných přínosů souvisejících se zaváděním moderních prostředků ICT do oblasti resortu spravedlnosti České republiky.

Dílčí cíle diplomové práce jsou:

- definovat standardy využívání informačních systémů ve veřejné správě;
- charakterizovat vývoj využívání IS u krajského soudu;
- poskytnout obraz o využívání jednotlivých elektronických aplikací pro dané soudní agendy.

Těžištěm práce je charakteristika praktického fungování informačních systémů krajského soudu, respektive prostřednictvím analýz vyhodnotit přínos využívání IS a na jejich základě naplnit ambici práce v podobě konkrétních opatření pro zvýšení kvality využívání.

Klíčová slova: Informační systém, veřejná správa, eGovernment, Krajský soud v Praze, datová schránka, elektronický podpis

Cíl práce a metodika

Práce se zaměřuje na analýzu informačních systémů v resortu justice České republiky prostřednictvím příkladu Krajského soudu v Praze za účelem zhodnocení očekávaných přínosů souvisejících se zaváděním moderních prostředků ICT do oblasti resortu spravedlnosti České republiky.

Intencí analýzy informačních systémů je stanovení jejich výhod, nevýhod či překážek a problémů z uživatelského hlediska. Práce zevrubně charakterizuje a analyzuje informační systémy pro jednotlivé soudní agendy u Krajského soudu v Praze, spolu s přesahem na jejich přímou vazbu na internetové aplikace určené občanům – účastníkům řízení pro účely komunikace se soudy na základě legislativních pravidel.

Teoretická část deskriptivně vymezuje stěžejní oblasti a pojmy diplomové práce prostřednictvím odborné literatury a dalších dostupných internetových zdrojů či odborných článků vycházejících v pravidelných intervalech konkrétně pro oblast justice ČR. Primárně obsahuje definování veřejné správy, její organizační členění a kompetence, historický vývoj a význam eGovernmentu, eJustice jako jednoho z jeho základních stavebních kamenů, elementární definice informačních systémů a jejich aplikování v podmínkách české veřejné správy, a v neposlední řadě významného determinantu, legislativního rámce informačních systémů. Studium uvedených zdrojů je základní stavební kámen pro teoretická východiska práce.

Praktická část je zaměřena na charakterizování a analýzu informačních systémů vybraného subjektu státní správy – Krajského soudu v Praze. V dané části je vymezeno postavení této veřejnoprávní instituce v soudní soustavě spolu se základními údaji o hlavních složkách soudu, respektive výkonu soudu a jeho jednotlivých agendách zajišťujících přímý výkon soudnictví, a státní správě soudu zabezpečující výkon státní správy prostřednictvím jednotlivých oddělení a úseků.

Záměrem praktické části je poskytnout pregnančněji obraz o využívání jednotlivých soudních aplikací pro dané soudní agendy výkonu soudu, kdy se jedná především o systémy IBM Lotus Notes a systémy CCA Group.

Toto je provedeno s přesahem do sféry aplikací určených pro občany – účastníky řízení a advokacii, jelikož principem zavádění nástrojů eGovernmentu pro justici byla kromě myšlenky usnadnit práci uživatelům informačních systémů, především snaha urychlit délku soudního řízení a usnadnit občanům komunikaci s orgány justice a zajistit lepší dostupnost ke

spravedlnosti, respektive dosáhnout transparentního, rychlého a zákonného rozhodování orgány justice.

Pro naplnění praktické části jsou použity zdroje, které jsou získány jak z interních dat, konkrétně ze samotných informačních systémů a dalších statistických přehledů a výkaznictví, dále pracovních metodik, či řízených rozhovorů a konzultací se zaměstnanci jednotlivých agend nebo vedoucích pracovníků úseku ICT a Oddělení správy aplikací, doplněné o poznatky autora práce získané z pracovních zkušeností s danými informačními systémy a členstvím v realizačním týmu pro tvorbu eProjektů resortu justice. Cílem rozboru je zjistit především výhody a nevýhody či konkrétní problémy z uživatelského hlediska s přesahem k občanovi – účastníkovi řízení, jenž je v řadě soudních agend nucen využívat internetové aplikace justice či elektronickou formu komunikace s orgány justice.

Pro posouzení informačních systémů bude využito komparativních metod na základě zhodnocení dat evidovaných v aplikacích a výkazech soudu od období zavádění eJustice po současnost. Bude se jednat převážně o kvantitativní zpracování objemu evidovaných spisů v jednotlivých agendách a rovněž progres přijímání elektronických podání jako důsledek zavádění eGovernmentu do oblasti justice. Informace získané z řízeného rozhovoru z pohledu kvalitativního hlediska budou sloužit nejen jako podklad pro hodnocení, ale rovněž jako objektivní materiál za účelem získání důležitých podnětů, které by mohly vést k zefektivnění práce se systémy.

Informace či podněty získané prostřednictvím praktické části budou sloužit jako primární fundament pro sestavení SWOT analýzy za účelem navržení normativních závěrů.

Hlavní přínos praktické části spočívá v co nejlépe možném přiblížení praktického fungování Krajského soudu v oblasti informačních systémů a definování silných a slabých stránek, případných příležitostí a hrozeb, doplněné o poznatky vedoucí k zefektivnění fungování soudu.

Zavádění ICT prostředků v resortu české justice nabývá za poslední desetiletí na významu, jelikož česká justice v předmětné oblasti prochází razantní změnou, která je vyvolána do jisté míry již potřebou překonat či postupně upozadit reliktní struktury s cílem dosáhnout efektivnější a výkonnější justice co do délky soudního řízení a kvality vydávaných rozhodnutí. To se projevuje především postupným přijímáním prvků eGovernmentu do konkrétních legislativních pramenů soudnictví.

Závěr

V závěru by měla být tedy nalezena odpověď na výzkumnou otázku, a to: „Je aktuálně dosažená úroveň digitalizace justice přínosná pro krajský soud?“.

Odpověď na otázku není jednoznačná, jelikož závěry se nedají univerzálně generalizovat na všechny soudní systémy. Důvodem je skutečnost, že na různé agendy soudního řízení a úkony v oblasti státní správy soudu jsou využívány rozdílné informační systémy od různých dodavatelů, respektive pro získání odpovědi na otázku byla provedena v diplomové práci řada dílčích rozborů.

Z velkého množství softwaru, které jsou u Krajského soudu v Praze využívány, byly pro uskutečnění analýzy za účelem dosažení výzkumného cíle vybrány čtyři primární informační systémy, a to z pohledu využívání uživateli – zaměstnanci Krajského soudu v Praze. Jedná se o elektronickou spisovou službu IS VKS pro výkonné moduly obchodní, trestní, správní a občanskoprávní agendy a modulu pro státní správu soudu, dále spisovou službu ISIR pro insolvenční a incidenční řízení a v neposlední řadě Elektronickou podatelnu a elektronickou výpravnu sloužící k elektronickému přijímání podání, respektive pro vypravení datových zpráv v zákonem stanovených způsobech.

U prvního jmenovaného systému IS VKS i přes řadu drobnějších nedostatků převládají pozitivní zjištění, a to v oblasti primárních žádoucích vlastností IS, mezi které se řadí otevřenost pro externí systémy a registry, jakožto dalšími IS u KS Praha, snadné uživatelské rozhraní, rychlá doba odezvy na uživatelské požadavky zajišťující rychlou a plynulou práci v systému, dostupnost, flexibilita či shoda s legislativou. Práce s předmětným softwarem nepřináší uživatelům žádné zásadní problémy.

U druhého jmenovaného systému bylo zjištěno i přes řadu pozitivních funkcí velké množství nedostatků a překážek, které vedou až k názoru, že práce se systémem není přínosná. Soudní informační systémy mají především umožnit rychlý průběh soudního jednání, usnadnit získávání informací důležitých pro rozhodnutí ve věci z jiných agendových informačních systémů mimo justici a zajistit efektivní interní komunikaci mezi informačními systémy používanými v resortu justice. I když systém prochází řadou distribucí, je zastaralý, neboť transformace jsou zpravidla jen marginálního charakteru, a je nyní ve fázi, že na něm lze upravit jen málo funkcionality, ale žádoucí radikální změny nejsou v rychlém sledu možné. Na základě provedené analýzy je tedy na místě konstatovat, že by insolvenční a incidenční agenda měla být vedena ve zcela novém systému, aby práce v něm přinášela pracovníkům soudu převahu přínosů nad zápory.

Při zevrubném zkoumání posledního systému sloužícího pro příjem a vypravování datových zpráv byla nalezena řada podnětů pro jeho zdokonalení uvedených v návrhu na řešení optimalizace, aby nečinil komplikace z procesního hlediska za situace, že trendem je dynamický nárůst datových zpráv a byla elektronická forma komunikace přínosná jak z pohledu zaměstnanců soudu, tak rovněž pro účastníky soudního řízení a veřejnost, v souladu s intencí při zavádění elektronické podatelny a výpravny.

Nutno podotknout, že zásadním problémem je dlouhodobá nekompatibilita výše uvedených systémů, jež je předmětem časté kritiky. Do budoucna by bylo velmi žádoucí, aby probíhala plná kompatibilita mezi primárními systémy soudu dodávanými firmou CCA Group, a.s., a systémy dodávanými firmou VUMS Legend, s.r.o., a všechny systémy by měly být založeny na stejné platformě.

Závěrem je také doporučení, že rozvoj eJustice prostřednictvím jednotlivých nástrojů ICT musí být tedy vzájemně kompatibilní a synergický s právními novelami tak, aby se vyloučil stav, kdy se některý z nástrojů eJustice ocitá bez jakékoliv legislativní podpory, a na druhé straně nevznikal stav, kdy platný a účinný zákon upravuje používání nástroje eJustice, který však dosud neexistuje.

Výběr z citované literatury

BRUCKNER a kol., *Tvorba informačních systémů, Principy, metodiky, architektury*. Praha: Grada Publishing a.s 2012, 357 s. ISBN 978-80-247-4153-6

MATES, Pavel, SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, 464 s. Teoretik. ISBN 978-80-87576-36-6.

NAHODIL a kol., 2014, *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*, vydal: Aleš Čeněk, 2014, 368 s. ISBN: 978-80-7380-536-4

PŮČEK, Milan Jan, *Management ve veřejné správě. Studijní opora*. Praha: VŠRR 2018

ŠPAČEK, David, *eGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho vyhodnocení*, Vyd. 1. v Praze: C.H. Beck, 2012 s. 258. ISBN: 9788074002618

Elektronické zdroje

Efektivní veřejná správa, Czech POINT, [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 03.07.2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/czech-point-czech-point.aspx>

Lokální ePodatelna, Náповěda [online]. Krajský soudu v Praze, [cit 20.01.2020]. Dostupné z: <http://help.servis.justice.cz/napoveda/LEPO/index.html?cepo001.htm>

Lokální eVýpravna, Náповěda [online]. Krajský soudu v Praze, [cit 30.01.2020]. Dostupné z: <http://help.servis.justice.cz/napoveda/LEVY/index.html?welcome.htm>

Statistika a výkaznictví, [online]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, [cit. 18.09.2019]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/uvod.html>

Základní registry, eGovernment [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 03.07.2019]. Dostupné z: <http://www.osf-mvcr.cz/zakladni-registry>